

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทางด้านวิชาวิชาการต่าง ๆ วิทยาการต่าง ๆ องค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา เทคโนโลยีที่หลากหลายเกิดขึ้นอย่างมากมาย มีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวทางการศึกษา เป็นการศึกษาตลอดชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดความอยู่รอด แหล่งเรียนรู้จึงมีความจำเป็นในการเรียนรู้ เนื่องจากแหล่งเรียนรู้เป็นสถานที่หรือศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ เทคโนโลยี ทั้งจากสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ของตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ซึ่งแหล่งเรียนรู้ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ศูนย์วิชาการ ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ การสอน สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น ส่วนแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น หอศิลป์ สวนสัตว์ วัด การจัดการความรู้และแหล่งเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ รัฐต้องส่งเสริม การดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการแหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ก็ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งทางภายในและภายนอก ได้รับความร่วมมือ และการให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ จากชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานราชการ และองค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาท ในการจัดแหล่งเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชน ผู้ปกครอง หน่วยงานราชการ และองค์กรต่างๆ ที่ได้จัดแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และได้เกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบเมย (2550, หน้า 1) มีโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายทั้งหมด 12 โรงเรียน ผู้บริหาร 9 คน ครูผู้สอน 34 คน รวม 43 คน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ยังขาดแคลนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ระบบสาธารณูปโภค อุปกรณ์การเรียน ความพร้อมของการจัดการเรียนการสอนที่จำกัด จึงจำเป็นต้องอาศัยแหล่งเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนได้ดำเนินการจัดการเรียนสอนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด วัด สถานีอนามัย หน่วยจัดการต้นน้ำ โครงการหลวง และการใช้วิทยากรในท้องถิ่น ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ 8 กลุ่มสาระวิชา มีการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน สวนสมุนไพร สวนเกษตร เพื่อที่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนสามารถใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบเมย (2550, หน้า 3) ได้จัดทำแผนกลยุทธ์ร่วมกันดังนี้ ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบเมย เป็นศูนย์พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้การใช้แหล่งเรียนรู้ มีพันธกิจ คือ จัดส่งเสริม สนับสนุน แหล่งเรียนรู้ให้เด็กมีโอกาสรับการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยมีองค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐ และ ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กในวัยเรียนทุกคน ได้มีโอกาสรับการศึกษาจนถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และส่งเสริม สนับสนุน ให้มีส่วนร่วมสืบสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีเป้าประสงค์ เพื่อจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ตรงตามศักยภาพและผู้เรียนมีคุณธรรมตาม หลักสูตรสถานศึกษา และนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 สามารถอ่านออกเขียนได้ อีกทั้งผู้เรียนมีทักษะทางวิชาการ และสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบเมย (2550, หน้า 2) ทางด้านบุคลากรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งบุคลากรภายในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบเมย และบุคลากรในชุมชนซึ่งยังนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนไม่เต็มที่ ทางด้านสถานที่มีสถานที่หลายแห่งที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ ก็ยังนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนไม่มากเท่าที่ควร และในด้านสิ่งแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ ซึ่งมีความหลากหลายทางชีวภาพยังไม่ได้ได้รับการพัฒนา

และเข้าไปใช้อย่างแท้จริง ด้านเทคโนโลยีนั้นเนื่องจากมีความขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าการใช้เทคโนโลยี จึงไม่มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้ ไม่ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การพัฒนาการเรียนรู้ก็ล่าช้ากว่าเด็กที่ได้รับโอกาสทางการเรียนรู้ การแข่งขันทักษะต่าง ๆ ทางวิชาการ ก็ไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้การใช้แหล่งเรียนรู้ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบยเป็นไปตามหลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องยังยื่นเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย ผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 9 คน

ครูจำนวน 34 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 43 คน ในโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปีการศึกษา 2552

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจะศึกษาในด้าน บุคลากร อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาครั้งนี้มีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานการณ์ หรือบุคคล ที่เป็นแหล่งข้อมูล และมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียน ได้แสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

บุคลากร หมายถึง ครูผู้สอน วิทยากรทั้งในโรงเรียนและชุมชน ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ให้ความรู้และสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

อาคารสถานที่ หมายถึง สิ่งปลูกสร้างในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ที่เป็นแหล่งข้อมูล หรือสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น อาคารเรียน ศาลา อาคารบ้านเรือน หรือ วัด

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ทั้งที่สร้างขึ้นเอง และเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ดังกล่าวเช่น แดปบันทึกรูปภาพพร้อมเสียง (วีดิทัศน์)

แดปบันทึกรูปภาพ เสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้สื่อเทคโนโลยียังหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย หมายถึง สถานศึกษาที่อยู่ใน ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย ในตำบลสเบย ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนทั้งหมด 12 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านห้วยกองมูล โรงเรียนบ้านห้วยทิม โรงเรียนบ้านขุนแม่คะตวน โรงเรียนบ้านคอยงาม โรงเรียนบ้านปู่แก้ว โรงเรียนบ้านห้วยน้ำใส โรงเรียนบ้านเลโคะ โรงเรียนบ้านทียาเพอ โรงเรียนบ้านห้วยไชยง โรงเรียนบ้านเวพูน โรงเรียนบ้านที่ฮือลือ และโรงเรียนบ้านแม่ลามา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสเบย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved